

Bakalářská práce, TF JU

Autorka: Jitka Kinclová

červen 2009

Název: Rodinné a mimorodinné faktory vzniku závislosti

Posudek oponenta:

Autorka se ve své práci nazvané „Rodinné a mimorodinné faktory vzniku závislosti“ věnuje problematice závislostí v obecné rovině a průzkumu vzniku závislostí na vzorku pacientů jedné léčebny. Takto pojatý záměr odpovídá typu práce i profilu studovaného oboru.

Autorka dělí svou práci na část teoretickou, kde se věnuje závislostem obecně a dále popisu jedné konkrétní léčebny; a část praktickou, obsahující její vlastní výzkum v této léčebně.

V úvodu seznamuje s motivací, s určitým popisem a strukturou práce, postrádám však explicitní, jasnou a srozumitelnou formulaci cíle celé práce. Domnívám se, po přečtení celého textu, že nejde jenom o formální nepozornost či pouze zanedbání uvedení této formulace, ale určitý nedostatek metodologický, že si cíl autorka dostatečně nezformulovala sama. Pokud by tak učinila, měla by práce jednodušší, ucelenější charakter. Tím neříkám, že by cíl neměly jednotlivé oddíly – například pro výzkum jej v úvodu uvádí – chce zjistit jaké příčiny ovlivnily vznik závislostí, nakolik budou její výsledky souhlasit s výsledky uváděnými v literatuře. Takto formulovaný cíl (3. odst. Úvodu) je srozumitelný; méně je však srozumitelné např. zdůvodnění zařazení popisu „Červeňáku“ (6. odst. Úvodu), - autorka zde píše, že mnoho lidí má zkreslené a hororové představy o léčebně a proto zde tuto kapitolu uvádí. Tím ovšem ukazuje, že si plete žánry, neboť osvětová práce je něco jiného než práce bakalářská.

Struktura teoretické části mi není zcela jasná, napřed se mluví o závislostech obecně, pak přichází členění psychoaktivních látek (proč jen tyto v samostatné kapitole?). Následuje průběh vzniku závislosti zaměřené na alkohol, pouze na konci jsou heslovitě vypsány vývojové stupně užívání návykových látek a bodově udržovací faktory závislosti, jejichž souvislost s tématem kapitoly je pro mě sporná. Další kapitola se věnuje průchozím drogám, následuje sociální charakteristika závislých a systém pojetí vzniku závislosti, mladí lidé a drogy, rodina jako negativně působící faktor, mladý člověk a vrstevníci, vliv školy, sociální dopady závislosti, systém péče o závislé v ČR, léčba závislosti v PL Červený Dvůr. Jednotlivé kapitoly jsou koncipovány nevyváženě, od jednoho heslovitě pojatého odstavce (kap. 2) po 6 stran (kap. 8). Když jsem vypisoval názvy kapitol v tomto posudku, neopisoval jsem pouze obsah, jak by někdo mohl soudit; první část obsahu totiž ve výtisku, který jsem dostal k posouzení chybí. Nemyslím (na rozdíl od výše zmíněného cíle) že by jej autorka nezpracovala, svědčí to pouze o její nepozornosti při odevzdávání povinných výtisků.

Pokud se týká obecného popisu závislostí (s.8) domnívám se, že k úplnému výčtu by patřily i závislosti psychospirituální, související se vztahem k náboženstvím, sektám, léčitelům a podobným jevům.

Na s. 19 se mluví o patologické rovnováze se vztahem k obr. 1, není jasné co se tím na obrázku myslí; na s. je vysvětlena, ale jinak než ukazuje obrázek, navíc „vztah něco za něco“ by mohl být chápán různě (třeba v rámci sociální směny). Výčet na s. 20 v bodě 811 mi připadá podobný jako na s. 20/21. Nejsou zde jen seřazeny výpisky o témže od různých autorů? Autorka občas přechází do překvapivě narativního žánru např. s. 22 poslední odstavec – je to přiměřené typu práce? Podobně s. 27 – píše o vlivu školy, zde zase není jasné, zda skutečně popisuje vliv školy, nebo jej hodnotí, či ukazuje jak by škola měla řešit daný problém – o tom ale práce není...dělá dojem převzetí textu určeného pro něco jiného (opět otázka cíle a s tím související volba žánru). Za zásadní chybu považuji, že se v popisu

problému nevěnuje všem závislostem s nimiž seznámila na počátku; anebo že aspoň svůj výběr nezdůvodní. Mám na mysli např. kap. Sociální dopady závislosti – mluví jen o alkoholismu a drogách – ani slovo o gamblerství, jehož sociální dopady mohou mít svá specifika (bezvýchodné zadlužení apod.).

Na s. 30 je uvedena klasifikace jednotlivých zařízení, bez komentáře, bez toho aby se s tím dál pracovalo...následuje popis léčebny v ČD – bez uvedení souvislosti. V rámci popisu léčby je uvedena řada detailů s tématem dle mého mínění nesouvisející – např. bodovací systém s. 32. Jakou informaci mi dá věta „Obecně lze říci, že kladné body jsou pro pacienta či jeho skupinu výhodné, záporné nevýhodné“? Uvedené již plyne z toho, že pacienta bez potřebných kladných bodů z léčby vyloučí.

Praktická část začíná na s. 37 – bez nějakého uvedení po předchozím popisu ČD. Tento nedostatek explicitně vyjádřené souvislosti považuji (jako důsledek nejasně formulovaného cíle) za závažný problém práce. Na s. 36 autorka uvádí hypotézy – jejichž obsah čerpala z odborné literatury. Nijak to ovšem nedokládá.... Mohla by v rámci obhajoby uvést – kde se z práce člověk dozví, na základě jakých textů z odborné literatury čerpala obsah hypotézy H3 (aniž by to skončilo pouhým odkazem na údaj v tabulce v příloze)?

Má hypotéza je: student nastuduje teorii, z ní dojde k hypotézám (to jak k nim dojde přehledně doloží) a hypotézy si pak výzkumem ověří. Tato hypotéza se mi výzkumem dělaným metodou analýzy předloženého textu nepotvrdila.

Zpracování výsledků v grafech je přehledné. Připomínku mám k interpretaci dat. Autorka na s. 44 píše „potvrdilo se však, že v rodinách nepřevažují problematické vztahy....“ Domnívám se, že něco takového NELZE na základě uvedeného výzkumu tvrdit. Autorka by mohla napsat – potvrdilo se, že pacienti rodinné vztahy v převážné míře neoznačili za problematické. Analogicky je tomu i jinde. Tuto připomínku považuji za zásadní.

Pokud se týká formální stránky, pak grafická úroveň je velmi dobrá, práce obsahuje minimum překlepů.

Seznam zkratk má dvě položky – proč nejsou uvedeny všechny zkratky – např. AT poradna? Pokud se týká seznamu literatury, pak seřazením titulů dává autorka najevo, že nerespektovala povinná pravidla v metodologické směrnici a podstatnější je, že patrně nepochopila smysl seznamu literatury v práci uvedeného typu. Tuto připomínku považuji opět za zásadní.

Práci doporučuji k obhajobě.

květen 2009

Alois Křišťan

